

AIDAI

Užrašas Ketvirtadienis, 1946.I.10 d. (II metai) Nr.8/45/

SOVIETAI PAGAMINĄ BAISIAUSIA ATOMINĘ BOMBĄ

Londonas, I.8 (AP) - Dr. Raphael E.G. Armattoe, Lomeshie antropologijos ir žmogaus biologijos tyrimų centro direktorius, vakar pareiškė, kad Rusija pagaminusi atominę bombą, kuri Angliu-Amerikiečių atominę bombą jau toli pralenkusi.

Šio pareiškimo tema šiandien vyko ir atominės energijos specialistų tarpe, atvykusių į pirmąjį Sąjunginių Tautų suvažiavimą. James F. Byrnes į Londoną atvyko šiandien, bet dėl šio pareiškimo nieko nepareiškė.

Kai kurie delegatai šį pranešimą priėmė su tam tikru įtarimu. Maj. gen. Leslie Groves, vadovavęs atominės bombos gamybos darbams Amerikoje, Vašingtone pasakė: „Šiam pranešimui trūksta realaus pagrindo“.

Armattoje, kuris Ulsteryje pranešė apie rusų išradimą, atsisakė nurodyti šios informacijos šaltinį, nors pasakė, kad kai kurie iš Lomeshie instituto bendradarbių turėję ryšių su sovietų mokslininkų sluganais.

Armattoe teigia, kad sovietų mokslininkai jau esą išbandę „rusiškąją atominę bombą“. Jis pažymėjo, kad ji buvusi teniso sviedinio dydžio. Jos naikinanoji veikla horizontaliai siekusi 85 kilometrus ir vertikaliai daugiau kaip 10 kilometrų. Karštis siekė keletą milijonų centigrado laipsnių.

Armattoe tvirtina, kad rusų bomba galėsianti būti gaminama masiškai. Ji pagaminta su pagalba rusų suimtajų vokiečių mokslininkų.

Armattoe sakėsi nežinąs, kur rusų atominė bomba buvusi pirmą kartą išbandyta. Antrasis bandymas buvęs padarytas „vienoje kalnuotoje šalyje“.

Tylinėjimams vadovavę rusų mokslininkai Joffe, Smyonov, Kapitza, Zeldovič ir Vilanov. Kapitza anksčiau turėjęs ryšių su Cambridžo universitetu.

Rusų mokslininkai savo tyrimų davinius paskelbė gruodžio 18 d., o bandymai įvykė ką tik dabar. Rusams pavykę pasiekti aukšto lairsnio atominės energijos sprogmėnų kontrolę ir dėl to jie galėsia tą energiją panaudoti statyboje, kur reikės padaryti didelio masto sprogdinius. SI

STO SUSIRINKIMUI PRALIMANT

Mažiausia 2000 delegatų iš 51 valstybės susirinko Londono dalyvauti STO pilnatesi posėdyje. Posėdžiai prasidėjo sausio 10 d. Rooseveltto iškeltoji mintis plėtojosi per Jaltos pasitarimus, San Francisko konferenciją ir Užsienių reikalų ministrų Londono ir Maskvos konferencijas.

Šiuo metu STO chartą jau yra pasirašiusi 51 valstybė. Jos visos nori apsaugoti būsimąsias kartas nuo karo kančių. Pirmiausia suvažiavimas turės nustatyti STO būstinę, išrinkti Tarptautinį Teismą ir t.t. Norima sukurti stipriausią organizaciją pasaulyje. Edenas britų ėm. Rūmuose neseniai pasakė: „Atominės energijos atradimas toli pralenkė politiką. Iki šiol buvęs valstybių suverenumas kaip neliečiama šventenybė ateityje gal būtų pasirodęs nesąmonė. Taigi reikia sukurti naują pasaulio santvarką. Aš esu daug galvojęs apie atominę bombą ir norėčiau būdo, kaip išgelbėti pasaulį nuo sunaikinimo“. Mackensie Kingas pareiškė: „Per dvejus metus atominės bombos galėsiančios gaminti visos valstybės“. Taigi tenka rūpintis pasauline politika, kuri galėtų pasaulį išgelbėti nuo pražūties. STO suvažiavimas stovi prieš sunkius uždavinius. Daug svarbiau yra palanki atmosfera, negu juridiniai tekstai. Suvažiavimas turės daug darbo, todėl gal būtų baigsis tik pavasarį. Reikės daug kantrybės ir ryžto. Attlee reikalauja daugiau

oralinio entuziazmo ir geros vėlios iš visų tautų. Kiekviena tauta turinti paaugoti savo laisvės alį, kad daugiau tos laisvės būtų įimta.

GRUPOS ŽINIOS

- Londonas. Antradienį Byrnes tvyko į Londoną. Prieš išvykdamas iš Amerikos, jis pareiškė, kad JAV savo interesų dėliai, ypač atominės energijos kontrolės klausimu, pasinaudosiančios veto teise Saugumo Taryboje. Ši mintis kilo dėl to, kad kai kurie JAV kongreso nariai pareiškė baimę, jog atominės energijos klausimą svarstant, atominės bombos paslaptis gelinti išslysti iš JAV rankų. Stettinius pareiškė, kad Irano delegacija Sąjunginių Tautų pilnaties posėdžiuose neišsakydanti Irano-Sovietų ginčo klausimo.

- Britų karinė valdžia praneša, kad tie vokiečiai, kurie per 10 dienų atiduos turimus ginklus, nebus baudžiami. Vėliau už ginklų laikymą bus kietai baudžiama.

- Vašingtonas. Užsienių reikalų ministras Byrnes pareiškė, kad Sąjunginių Tautų konferencijoje atominės energijos klausimas bus svarbiausias. Amerikiečiai sujungti prie sovietinės Gruzijos. darysį tam tikrą komisiją, su kuria visais atominės energijos klausimais Byrnes tarsis. Nei Dardanelų, nei Irano klausimai šiuo metu nebūsią svarstomi.

- Budapeštas. Dėl maisto trūkumo čia mirtingumas smarkiai padidėjo.

- Varšuva. Lenkijos vyriausybė užmezgė diplomatinis santykius su Austrijos vyriausybe.

- Amsterdamas. Čia 25.000 asmenų demonstracija reikalavo nutraukti diplomatinis santykius su Ispanija.

- Ankara. Turkijoje pradeda reikštis naujos politinis gyvenimas. Antradienį buvęs min. pirm. Deyas savo politinę veiklą Sov. Sąjungoje įsteigė Demokratinę Partiją. Ji saugo politinę veiklą plėtos pagal Kemal Ataturko doktrinas. Ankaros radijo pranešimu, Vidaus reikalų ministras leidęs šiai partijai veikti, tačiau programa dar žėdėjęs patikrinti.

- Bakareštas. Sovietų užs. reikalų komisaro pavaduotojas Višinski išvykęs į Londoną. JAV pasiuntinys Harimanas ir britų įgaliotinis d. pasilikę Bukareste. Jie padėsią atlikti pirmuosius rinkimų parengiamuosius darbus.

- Sofija. Pranešama, kad Bulgarijos opozicinės partijos per pasitarimus su vyriausybe atstovais pareikalavo laisvų rinkimų ir konstitinės įtakos pašalinimo iš Bulgarijos.

- Budapeštas. Bardosy mirties sprendimas patvirtintas. Be to, mirti nuteisti dar 3 vengrai, kurie padėjo išvežti 70.000 žydų. Ūkininkų Partijos vice pirmininkas Varga atsisakė. Dėl bado daugelyje vietų kilo streikai.

- Ankara. Vietiniai kompetetiniai sluogsniai diskutuoja Rusijos teritorinius reikalavimus. Karso sritims rusams atitako 1872 m., tačiau po Pirmojo Pasaulinio Karo vietiniai gyventojai per balsavimą didesnę dalį su dauguma nutarė vėl prisijungti prie Turkijos. Taip pat diskutuojamas ir dviejų gruzinų mokslininkų tuo reikalu paskelbtasis reštai, kuriuo reikalaujama Karso sritį prijungti prie sovietinės Gruzijos. Šiuo metu ginčijamoje srityje gyvena 50.000 gruzinų pabėgėlių ir 1.750.000 turkų. Turakai pageidauja tik draugiškų santykių su visais kaimynais.

- Paryžius. Prancūzijos vyriausybė paskelbė notą, iš kurios matyti, kad 3 didž. valstybės paprašė Prancūzijos sutikimo sušaukti taikos konferenciją Paryžiuje. Prieš gegužės mėn. 1 d. įvyksiančioji taikos konferencija turėsianči oficialiai baigti tarptautinį priešišumą.

- Maskva. Aukščiausioji Sovietų Taryba pasiūlė Staliną kandidate tūrą į būsimuosius rinkimus. Tai rodo, kad Stalinas ir toliau tęs savo politinę veiklą Sov. Sąjungoje, nes yra tikra, kad vasario 10 d. jis bus išrinktas.

- Vašingtonas. UNRRA susitarė Kuba, Kolumbija ir Dominijomis dėl pagalbos Europai ir Azijai. Minėtos šalys netrukus tam tikslui suteiks maisto gaminių 10.000.000 dolerių vertės sumai.